2015D07882

Inbreng Verslag van een schriftelijk overleg

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de initiatiefnemers van de initiatiefnota: »Het centraal aandeelhoudersregister in de strijd tegen witwassen« (Kamerstuk 34 095, nr. 2)

De voorzitter van de commissie,
Ypma

Adjunct-griffier van de commissie,
Van Doorn

Inhoudsopgave

I. **Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
1. Inleiding
2. Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
3. Centraal aandeelhoudersregister
4. Voorstel
5. Aanbevelingen

II. **Reactie van de initiatiefnemers**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met oprechte interesse en bewondering voor de gebezigde tijd en moeite bij het opstellen kennisgenomen van de initiatiefnota: «Het centraal aandeelhoudersregister in de strijd tegen witwassen» (hierna: de initiatiefnota). Ook deze leden onderschrijven het nut en de noodzaak van een effectieve en efficiënte wijze van het aanpakken van frauduleuze handelingen, waaronder het misbruik van Besloten Vennootschappen (BV's). Deze praktijken leiden tot een inbreuk op de integriteit en de veiligheid van het handelsverkeer, doen het vertrouwen in dat handelsverkeer afnemen en hebben grote economische schade tot gevolg welke grotendeels wordt afgewenteld op het bedrijfsleven. Aanpak van deze vorm van misbruik en fraude verdient daarom grote aandacht. Het instellen van een centraal aandeelhoudersregister kan hier volgens deze leden aan bijdragen. In het verleden hebben zij het voorstel van de Minister van Veiligheid en Justitie hieromtrent dan ook gesteund. In de initiatiefnota worden twee wijzigingen voorgesteld bij dat voorstel. Deze leden hebben enkele vragen en opmerkingen over de initiatiefnota.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de initiatiefnota. Het idee om door middel van een centraal aandeelhoudersregister de achtergronden van aandeelhouders te kunnen achterhalen en misbruik te voorkomen is deze leden niet bepaald vreemd. Eerder hebben immers leden van de PvdA-fractie, te weten de leden Groot en Recourt de initiatiefnota: «Een centraal aandeelhoudersregister voor besloten- en (niet-beursgenoteerde) naamloze vennootschappen» (Kamerstuk 32 608, nr. 2) ingediend en daarmee het centraal aandeelhoudersregister in de Tweede Kamer geïntroduceerd.
Voornoemde leden constateren dat er in de qua omvang beperkte voorliggende initiatiefnota slechts beperkte aanbevelingen worden gedaan, namelijk dat het centraal aandeelhoudersregister toegankelijk moet worden voor Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) -instellingen en dat onderzocht zou moeten worden op welke wijze de privacy van de aandeelhouders daarbij moet worden beschermd. De initiatiefnemers willen deze voorstellen in verband brengen met een door de regering aangekondigd wetsvoorstel over het centraal aandeelhoudersregister. De initiatiefnota heeft volgens deze leden enkel zin in het kader van het nog te verwachten wetsvoorstel. Zij geven er dan ook de voorkeur aan om de in de initiatiefnota opgenomen voorstellen in dat kader te behandelen. Daarbij zullen zij het wetsvoorstel in de eerste plaats toetsen aan de uitgangspunten en voorstellen die de leden Groot en Recourt eerder in hun initiatiefnota hebben gedaan, mede gelet op het feit dat die initiatiefnota mede aan de basis van het wetsvoorstel ligt. De leden van de PvdA-fractie hebben dan ook geen vragen over de nu voorliggende initiatiefnota.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van onderhavige initiatiefnota en hebben slechts een paar vragen en opmerkingen.
Deze leden begrijpen dat er eerder in de Tweede Kamer is gesproken over een openbaar register. Kunnen de initiatiefnemers daar nader op ingaan? Waarom is er niet gekozen voor een openbaar register? De regering is op dit moment bezig met het instellen van een beperkt aandeelhoudersregister, mede naar aanleiding van de initiatiefnota: «Een centraal aandeelhoudersregister voor besloten- en (niet-beursgenoteerde) naamloze vennootschappen». Wat is daar de stand van zaken met betrekking tot dat wetsvoorstel? Waarom is ervoor gekozen voorliggende initiatiefnota nu in te dienen?

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota. Zij danken de initiatiefnemers voor de door hun verrichte werkzaamheden hiertoe. Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de initiatiefnota en hebben daarover enkele vragen.
Voornoemde leden merken op dat het centraal aandeelhoudersregister naar verwachting per 1 januari 2016 ingevoerd zal worden. Wordt dit middels wetgeving gerealiseerd? Zo ja, waarom stellen initiatiefnemers hun voorstellen niet aan de orde bij de behandeling van het betreffende wetsvoorstel? Zo nee, hebben initiatiefnemers dit eerder in de Tweede Kamer aan de orde gesteld, bijvoorbeeld een algemeen overleg. Indien dat het geval is, waarom zijn de voorstellen niet overgenomen door het kabinet?

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota. Zij waarderen de inzet om voor financiële instellingen en vrije beroepsbeoefenaren het verrichten van een cliëntonderzoek zoals verplicht op grond van de Wwft, te vergemakkelijken. Niettemin hebben zij kanttekeningen bij de haalbaarheid van het voorstel, gelet op de privacy- en veiligheidsbelangen van aandeelhouders.

2. Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

De leden van de CDA-fractie vragen de initiatiefnemers of het beter op orde en beschikbaar houden van het aandeelhoudersregisters door besloten vennootschappen (BV's) niet een belangrijke bijdrage kan leveren aan de verplichting om een cliëntenonderzoek na te komen en in hoeverre dit (volledig of gedeeltelijk) het probleem kan ondervangen dat initiatiefnemers in hun nota schetsen. Deze leden vragen de initiatiefnemers ook de achtergrond te schetsen waarom er, als er sprake is van meerdere aandeelhouders, geen vermelding hoeft te volgen in het handelsregister.

De leden van de PVV-fractie merken op dat de initiatiefnemers aangeven het aandeelhoudersregister dat een BV zelf dient bij te houden op basis van artikel 2:194 Burgerlijk Wetboek (BW) vaak zoek is of niet actueel. In het centraal aandeelhoudersregister zoals door de Minister van Veiligheid en Justitie voorgesteld, is bepaald dat besturen hierbij worden verplicht een aantal basisgegevens met betrekking tot het bedrijf op te nemen. Wat is volgens de initiatiefnemers de meerwaarde van het centraal aandeelhoudersregister ten aanzien van het aandeelhoudersregister op grond van artikel 2:194 BW. Is het voorts niet problematisch dat de gegevens niet actueel zijn, gelet op het feit dat de informatie weer van de besturen zelf moet komen?

Deze leden vragen ten slotte of artikel 2:194 BW wordt geschrapt als er een centraal aandeelhoudersregister komt?

3. Centraal aandeelhoudersregister

De leden van de CDA-fractie vragen initiatiefnemers aan te geven welke Wwft-instellingen volgens hun voorstel nog meer inzage zouden kunnen verkrijgen in het centraal aandeelhoudersregister, behalve de reeds genoemde advocatuur. Kunnen de initiatiefnemers de mogelijke reikwijdte van Wwft-instellingen bevestigen zoals VNO-NCW deze heeft opgesomd in haar brief met commentaar op onderhavige nota d.d. 26 februari 2015? Deze leden vragen ook naar de specifieke risico's die verbonden kunnen zijn aan (misbruik van) het inzagerecht. Zij vragen dit zowel ten aanzien van de overheidsdiensten, notariaat en advocatuur, alsmede ten aanzien van de kring van Wwft-instellingen zoals weergegeven is in bovengenoemd commentaar. Deze leden vragen voorts of het niet wenselijk is een nader onderscheid te maken ten aanzien van de Wwft-instellingen die inzage krijgen in het register. Te denken valt daarbij aan wettelijk en niet-wettelijk gereguleerde instellingen, al dan niet onder overheidstoezicht vallende instellingen, wel en niet gereguleerde beroepen, et cetera. De aan het woord zijnde leden vragen initiatiefnemers of zij onderhavig voorstel hebben voorgelegd aan organisaties en partijen waarop dit voorstel betrekking lijkt te hebben, zoals de Nederlandse Orde van Advocaten en de Vereniging van Effectenbezitters. Zo ja, wat was de reactie op de voorstellen in de initiatiefnota? Deze leden vragen ook een reactie op de overige kritiekpunten zoals die door VNO-NCW in voornoemde brief zijn verwoord bij onderhavige nota.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de initiatiefnemers het voorstel van de Minister van Veiligheid en Justitie beoordelen dat de aandeelhouder een gewaarmerkt uittreksel van zijn eigen gegevens in het aandeelhouderregister kan opvragen en gebruiken als cliëntonderzoek plaatsvindt in het kader van de Wwft.

4. Voorstel

De leden van de VVD-fractie merken op dat de initiatiefnemers voorstellen het voorgestelde centraal aandeelhoudersregister in ieder geval toegankelijk te maken voor alle instellingen die op grond van de Wwft onderzoek moeten doen naar de cliënten van een bepaalde transactie en die tevens onderworpen zijn aan een wettelijke geheimhoudingsplicht. Hieronder vallen bijvoorbeeld advocaten. Deze leden staan niet direct afwijzend tegen dit voorstel. Notarissen hebben dezelfde verplichting op grond van de Wwft als advocaten, zijn onderworpen aan eenzelfde wettelijke geheimhoudingsplicht maar hebben in het voorstel van eerder genoemde Minister, in tegenstelling tot advocaten, wel toegang tot het centraal aandeelhoudersregister. Zodoende zijn zij daadwerkelijk geëquipeerd om hun rol in het bestrijden van misbruik en fraude daadwerkelijk vorm te geven. In het geval van een aandelenoverdracht verrichten advocaten soms dezelfde diensten als een notaris en zal toegang tot het voorgestelde centraal aandeelhoudersregister voor de advocaat betekenen dat deze ook een effectieve rol kan vervullen in het tegengaan van misbruik van BV's. Wel vragen voornoemde leden of kan worden aangegeven welke beroepsgroepen hier nog meer onder zouden kunnen vallen. Kan voorts worden gegarandeerd dat de door de Minister van Veiligheid en Justitie genoemde privacy-problemen zich in het geheel niet voordoen nu deze beroepsgroepen zijn onderworpen aan de hen opgelegde wettelijke geheimhoudingsplicht? Onder welke omstandigheden zou deze wettelijke geheimhoudingsplicht opzij kunnen dan wel moeten worden gezet, zodat

informatie afkomstig uit het centraal aandeelhoudersregister alsnog aan andere partijen kenbaar kan worden gemaakt?
De aan het woord zijnde leden constateren dat de initiatiefnemers voorts voorstellen de andere Wwft-instellingen ook toegang te geven tot het centraal aandeelhoudersregister om witwaspraktijken zo goed als mogelijk aan te pakken. Zij pleiten ervoor te laten onderzoeken op welke manier de privacy kan worden gewaarborgd, ondanks dat de instelling die toegang zou krijgen tot de gegevens uit het centraal aandeelhoudersregister niet gehouden zou zijn aan een wettelijke geheimhoudingsplicht. Anders dan bij het vorige voorstel staan deze leden hier niet positief tegenover. Hiervoor achten zij allereerst van belang dat de potentiële kring van Wwft-instellingen zeer groot is. Daarnaast lijkt uit de initiatiefnota te volgen dat wordt voorgesteld dat alle Wwft-instellingen zonder enige beperking toegang krijgen tot informatie over alle in het centraal aandeelhoudersregister opgenomen personen en niet slechts over hun wederpartij. Kunnen de initiatiefnemers hier nader op ingaan? Delen zij de mening dat een dergelijke onbeperkte toegang disproportionele gevolgen kunnen hebben voor de privacy van personen die in het register zijn opgenomen? Op welke wijze zouden deze gevolgen kunnen worden ondervangen? De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat het tekenen van een geheimhoudingsverklaring zoals geopperd in de initiatiefnota deze gevolgen niet kan wegnemen. Hebben de initiatiefnemers ook gesproken met het veld en de ondernemers die in het centraal aandeelhoudersregister zouden worden opgenomen? Hebben zij vanuit de praktijk mogelijkheden geopperd om met behulp van het centraal aandeelhoudersregister de aanpak van witwassen en de daarmee gepaarde criminaliteit te verstevigen zonder dat de privacy van de personen achter de ingeschreven rechtspersonen volledig wordt opgeofferd? Dit kan volgens voornoemde leden met name voor familiebedrijven tot zeer nadelige gevolgen leiden. Het kan bijvoorbeeld leiden tot aantasting van de persoonlijke veiligheid. Ook zijn deze leden van mening dat dit tweede voorstel ten koste gaat of kan gaan van het vestigingsklimaat in Nederland. Kapitaal zal dan worden verplaatst naar het buitenland, hetgeen zij als zeer negatief kwalificeren. Hoe kijken initiatiefnemers hiertegen aan? Hebben zij dit aspect betrokken bij hun voorstel en zo ja, op welke wijze? Kunnen initiatiefnemers inzicht geven in de belangenafweging hieromtrent?

De leden van de SP-fractie constateren dat de Tweede Kamer in 2014 de motie-Klaver heeft aangenomen waarin de regering wordt opgeroepen om zich in de Raad van Ministers actief in te zetten voor een openbaar register van uiteindelijke belanghebbenden (Kamerstuk 21501, nr. 20). In hoeverre ondersteunt deze motie onderhavige initiatiefnota?

De leden van de D66-fractie constateren dat de initiatiefnemers pleiten voor een verbreding van de toegankelijkheid van het aandeelhouderregister waarbij een geheimhoudingsplicht moet worden gevonden die de privacy waarborgt. Kan nader worden ingegaan op de risico’s die gepaard gaan met toegang tot het aandeelhoudersregister? Te denken valt daarbij aan misbruik van gegevens dat met name bij familiebedrijven kan leiden tot ontvoering, afpersing of concurrentievervalsing. Hoe kunnen de door initiatiefnemers voorgestelde mogelijkheden tot geheimhouding afdoende de risico’s beperken? Hoe wegen de initiatiefnemers verdergaande toegankelijkheid van het aandeelhoudersregister in relatie tot de invloed op het ondernemings- en vestigingsklimaat voor ondernemers en investeerders? Hebben de initiatiefnemers alternatieve mogelijkheden bekeken voor het verbeteren van de mogelijkheden tot cliëntonderzoek waarmee de privacy meer gewaarborgd zal zijn? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

5. Aanbevelingen

De leden van de SP-fractie vragen of zij het goed begrepen hebben dat het, in tegenstelling tot wat de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie lijkt te beweren, niet de bedoeling is dat vertrouwelijke informatie bij zomaar iedereen terecht kan komen. Anders gezegd, is het waar dat het register dus niet openbaar is, maar de noodzakelijke informatie alleen toegankelijk is voor instanties en beroepsgroepen die op grond van de Wwft een onderzoek dienen te doen?

De leden van de CDA-fractie vragen of de initiatiefnemers de mening delen dat het onwenselijk zou zijn als het door hen voorgestelde verbreding van toegangsgerechtigden tot het register en/of het voorgestelde onderzoek de inwerkingtreding van het centraal aandeelhoudersregister per 1 januari 2016 zou vertragen. Deze leden vernemen hierop graag de reactie van initiatiefnemers, gelet op de bijdrage die dit register kan leveren aan controle, toezicht en opsporing door de aangewezen diensten.
De leden van de CDA-fractie vragen tot slot welke instantie het door de initiatiefnemers voorgestelde onderzoek zou moeten uitvoeren.

II. Reactie van de initiatiefnemers